

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobkyně: **nezl. L. K. d. B.**, zast. Mgr. Ing. Janem Drobným, advokátem se sídlem Breitfeldova 704/1, Praha 8, proti žalované: **revizní komise Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky**, se sídlem Orlická 2020/4, Praha 3, proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 8. 2023, čj. VZP-23-04519596-D4GE, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 3. 2024, čj. 14 Ad 17/2023-99,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 3. 2024, čj. 14 Ad 17/2023-99, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně požádala Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky (VZP) o udělení předchozího souhlasu s úhradou nákladů na plánované zdravotní služby v zahraničí podle čl. 20 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Nařízení). Poté podstoupila operaci ve Francii, kterou si hradila sama. VZP později její žádost zamítla s tím, že bylo možné léčbu poskytnout v České republice. Žalovaná toto rozhodnutí potvrdila. Žalobkyně se poté domáhala proplacení nákladů u civilních soudů, ty ale dospěly k závěru, že se jedná o vztah veřejnoprávní a nemají pravomoc o něm rozhodovat. Postoupily proto věc VZP, opět jako žádost podle čl. 20 Nařízení.

[2] V mezidobí žalobkyně požádala VZP o úhradu již vynaložených nákladů na zdravotní služby poskytnuté v zahraničí. VZP věc posoudila jako žádost o náhradu nákladů podle § 14 odst. 3 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Podle tohoto ustanovení se pojištenci poskytne náhrada nákladů vynaložených na hrazené přeshraniční služby, a to pouze do stejné výše, jako kdyby byly poskytnuty v České republice. Nejprve

přiznala žalobkyni náhradu 201 526,29 Kč, k odvolání pak (tehdy) rozhodčí orgán VZP částku zvýšil na 204 380,04 Kč.

[3] Po právní moci usnesení civilního soudu (o postoupení) VZP řízení zastavila podle § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu, jelikož ve věci již bylo rozhodnuto a žalobkyně dostala shora uvedenou částku. Odvolání žalobkyně pak žalovaná v záhlaví označeným rozhodnutím zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

II. Rozhodnutí městského soudu

[4] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalované u Městského soudu v Praze žalobu, který jí v záhlaví uvedeným rozsudkem vyhověl. Zrušil rozhodnutí revizní komise i prvostupňové rozhodnutí. Na rozhodnutí žalované o žádosti podle čl. 20 Nařízení není vždy nutné čekat předtím, než pojištěnec léčbu v zahraničí podstoupí. Výjimky dovozené Soudním dvorem EU se týkají situací, ve kterých bylo zamítnutí žádosti později shledáno nedůvodným nebo zdravotní stav neumožnil žadatelům čekat na rozhodnutí. Řízení o povolení podle čl. 20 je odlišné od řízení o přímé náhradě nákladů, přičemž § 14 odst. 3 zákona o veřejném zdravotním pojištění upravuje jiný typ náhrady, omezený pouze na částku obvyklou v ČR. Pojišťovna žalobkyni sice nahradila část nákladů podle českého zákona, ale nerozhodla o plné částce požadované žalobkyní na základě čl. 20 Nařízení, a tudíž nevyčerpala předmět řízení. Městský soud proto uzavřel, že řízení nelze zastavit jako věc již rozhodnutou, neboť pojišťovna se dosud nevypořádala s nárokem dle unijních pravidel. Správní řízení bylo zatíženo i procesní vadou, jelikož žalovaná nedoručovala advokátovi žalobkyně, ale jejím zákonným zástupcům.

III. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] VZP (stěžovatelka) podala proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Namítá, že dvě různé žádosti žalobkyně se týkaly dvou různých právních nároků. Poukazuje na rozdíly mezi žádostí podle čl. 20 Nařízení a podle § 14 odst. 3 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Poukazuje také na procesní postup žalobkyně, která se proti prvnímu zamítnutí žádosti podle čl. 20 Nařízení nebránila žalobou ve správním soudnictví. Je to žalobkyně, kdo svou žádostí vymezoval předmět řízení a kdo volil procesní postup. Ani judikatura Soudního dvora nezakládá žalobkyni právo na dvojí posouzení stejné žádosti.

[6] Žalobkyně poukazuje na komplikovanost celé problematiky. Uvedla, že v době rozhodování stěžovatelky zvolila cestu civilního soudnictví, jelikož tak fungovala tehdejší praxe. Až po několika letech byla odkázána na správní soudnictví. Druhou žádost o zpětné uhrazení nákladů podala z opatrnosti, jelikož se bála o uběhnutí promlčecí lhůty. Na rozdíl od toho, co tvrdí stěžovatelka, je možné souběžně požádat o úhradu nákladů předem podle čl. 20 Nařízení, tak i zpětně podle § 14 odst. 3 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Upozorňuje, že po vydání napadeného rozsudku již žalovaná znovu rozhodla a ani nežádala o odkladný účinek kasační stížnosti, rozhodnutí Nejvyššího správního soudu tak bude akademickým rozhodováním.

IV. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud řízení o kasační stížnosti přerušil usnesením ze dne 5. 8. 2024, čj. 8 Ads 112/2024-75, neboť rozšířenému senátu tohoto soudu byla předložena otázka, která

pokračování

byla relevantní i pro nynější řízení. Ta spočívala v tom, zda má být žalovaným v řízení o žalobě v těchto typech případů samotná zdravotní pojišťovna, nebo její rozhodčí orgán (později revizní komise) jako orgán, který rozhodoval ve druhém stupni správního řízení.

[8] Rozšířený senát o předložené otázce rozhodl rozsudkem ze dne 1. 10. 2025, čj. 8 Ads 164/2022-97. Mimo jiné uzavřel, že „v řízení o žalobě proti rozhodnutí rozhodčího orgánu zdravotní pojišťovny podle § 53 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2021, byl žalovaným správním orgánem rozhodčí orgán, nikoliv zdravotní pojišťovna“ (bod 58 rozsudku). Tento závěr platí i pro revizní komisi, která rozhodovala v nyní projednávané věci a která od 1. 1. 2022 převzala po rozhodčím orgánu pravomoc rozhodovat v řadě věcí týkajících se úhrad z veřejného zdravotního pojištění (bod 63 rozsudku rozšířeného senátu). Jestliže tedy městský soud jednal v řízení o žalobě s VZP, může se jednat o vadu, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., viz bod 59 cit. rozsudku]. Důležité je, aby v řízení před správním soudem měla revizní komise možnost sama vystupovat a vyjadřovat se k věci. Rozšířený senát proto dovodil, že je potřeba zkoumat, zda označení VZP bylo pouze formální, nebo zda v řízení i fakticky vystupovala. Pokud by za pojišťovnu jednala revizní komise, pak by se nejednalo o vadu s vlivem na zákonnost (bod 64 cit. rozsudku)

[9] Ještě než Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci přistoupil k posouzení samotné kasační stížnosti, zabýval se v souladu s citovaným rozsudkem rozšířeného senátu tím, kdo zde skutečně vystupoval jako žalovaná strana. Ačkoliv VZP výslovně neuplatnila takovou kasační námitku, musí Nejvyšší správní soud k této otázce a případné vadě řízení přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.)

[10] Situace je v nynějším případě velmi podobná té, kterou se zabýval rozšířený senát. Městský soud v hlavičce napadeného rozsudku označuje jako žalovanou VZP. V textu rozsudku se odkazuje na rozhodnutí žalované a na rozhodnutí její revizní komise. Tyto dva orgány od sebe tedy odděluje (viz např. bod 22 napadeného rozsudku). Ze spisu městského soudu pak vyplývá, že písemnosti ve věci zasílal VZP jako straně žalované, vyžádal si také její vyjádření k žalobě. Po celou dobu řízení s ní tedy jako s žalovanou jednal. Za VZP podala vyjádření její zaměstnankyně Mgr. I. H., a to na základě pověření uděleného ředitelem VZP Ing. Zdeňkem Kabátkem. Je tedy klíčové, že to byla zaměstnankyně VZP pověřená jejím statutárním orgánem, nikoli revizní komise, která se nejen formálně, ale i fakticky účastnila řízení před městským soudem (srov. body 60-62 rozsudku rozšířeného senátu). Revizní komise jakožto nezávislý odvolací orgán neměla možnost se k soudnímu řízení vyjádřit.

[11] Je proto na městském soudu, aby tuto vadu řízení napravil. Vzhledem k tomu, že účast revizní komise může změnit i právní posouzení věci, nehodnotil Nejvyšší správní soud v tuto chvíli kasační námitky vznesené VZP jako stěžovatelkou. Bylo by předčasné se nyní správností právních závěrů městského soudu v návaznosti na kasační námitky VZP zabývat.

V. Závěr a náklady řízení

[12] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů zrušil rozsudek městského soudu (v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s.). Městský soud je vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Městský soud v řízení o žalobě jednal nesprávně na straně žalované s VZP, ačkoliv žalovaným správním

orgánem podle § 69 s. ř. s. byla revizní komise. V dalším řízení (setrvá-li žalobkyně na podané žalobě) proto bude jednat jako s žalovaným správním orgánem s revizní komisí VZP, od níž si především znovu vyžádá vyjádření k žalobě a posoudí žalobu ve světle tohoto vyjádření.

[13] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne v novém rozhodnutí městský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 27. října 2025

Milan Podhrázký
předseda senátu